

Notat

Folketingets Indfødsretsudvalg

Udlændinge- og
Integrationsministeriet

Indfødsretslovens regler vedr. automatisk erhvervelse og fortabelse/bevarelse af statsborgerskab samt erhvervelse af statsborgerskab efter cirkulæreskrivelsens § 16

3. oktober 2022

Udlændinge- og
Integrationsministeriet

Indfødsret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Tel. 70 80 24 50
Mail indfoedsret@uim.dk
Web www.uim.dk

CVR-nr. 36977191

Indledning

Notatet gennemgår reglerne om automatisk erhvervelse af dansk statsborgerskab i medfør af indfødsretslovens §§ 1, 2 og 2 A, reglerne om bevarelse og fortabelse af dansk statsborgerskab ved det fyldte 22. år i indfødsretslovens § 8 samt reglerne om erhvervelse af dansk statsborgerskab efter ansøgning i medfør af § 16 i cirkulæreskrivelse nr. 9461 af 17. juni 2021 om naturalisation.

Den første indfødsretslov er fra 1898, og betingelserne for automatisk erhvervelse, bevarelse og fortabelse er blevet ændret adskillige gange siden da.

Vurderingen af, om en person automatisk har erhvervet dansk statsborgerskab, afhænger derfor af, hvilken indfødsretslov der var gældende på tidspunktet for den pågældendes fødsel, adoption, forældrenes indgåelse af ægteskab mv. Eksempelvis kan det fremhæves, at et barn ikke i alle tilfælde har erhvervet dansk statsborgerskab ved fødslen, hvis kun én af forældrene var dansk statsborger på tidspunktet for fødslen. Erhvervelsen har bl.a. været afhængig af, hvilken forælder der var dansk statsborger, og om forældrene havde indgået ægteskab på tidspunktet for barnets fødsel. Om barnet blev født i eller uden for Danmark har desuden i nogle tilfælde spillet en rolle for barnets erhvervelse af dansk statsborgerskab ved fødslen.

Gennemgangen i notatet er ikke en udtømmende beskrivelse af samtlige regler om automatisk erhvervelse og fortabelse af dansk statsborgerskab gennem tiden, men er en gennemgang af de nugældende regler i indfødsretsloven (lovbekendtgørelse nr. 1191 af 5. august 2020 om dansk indfødsret med senere ændringer) samt af den nugældende bestemmelse i § 16 i cirkulæreskrivelse om naturalisation (cirkulæreskrivelse nr. 9461 af 17. juni 2021 om naturalisation).

1. Automatisk erhvervelse af statsborgerskab

Det følger af den gældende indfødsretslov, at man i visse tilfælde erhverver dansk statsborgerskab automatisk. Man kan således erhverve dansk statsborgerskab automatisk ved fødslen, jf. indfødsretslovens § 1, stk. 1, ved forældrenes indgåelse af ægteskab, jf. indfødsretslovens § 2, eller ved adoption, jf. indfødsretslovens § 2 A. Desuden anses hittebørn, som bliver fundet i Danmark, som danske statsborgere, indtil andet oplyses, jf. indfødsretslovens § 1, stk. 3.

1.1. Erhvervelse af statsborgerskab ved fødslen

Indfødsretslovens § 1, stk. 1, har følgende ordlyd:

”§ 1. Et barn erhverver dansk indfødsret ved fødslen, hvis faderen, moderen eller medmoderen er dansk, jf. dog stk. 2.”

Et barn erhverver således automatisk dansk statsborgerskab ved fødslen, hvis faren, moren eller medmoren er dansk statsborger på tidspunktet for fødslen, uanset om barnet er født i eller uden for ægteskab, og uanset om barnet er født i eller uden for Danmark. Bestemmelsen omfatter børn, der er født den 1. juli 2014 eller senere.

Indfødsretslovens § 1, stk. 2, har følgende ordlyd:

”Stk. 2. Et barn født i et område omfattet af straffelovens § 114 j, stk. 3, erhverver ikke dansk indfødsret ved fødslen efter en forælder, hvis denne forælder uden tilladelse, og uden at indrejsen eller opholdet er led i udøvelse af dansk, udenlandsk eller international offentlig tjeneste eller hverv, er indrejst eller opholder sig i området, medmindre barnet derved bliver statsløst.”

Bestemmelsen medfører, at et barn, der er født den 1. februar 2020 eller senere, således ikke erhverver dansk statsborgerskab ved fødslen efter sin danske forælder, hvis denne forælder uden tilladelse, og uden at indrejsen eller opholdet er led i udøvelse af dansk, udenlandsk eller international offentlig tjeneste eller hverv, er indrejst eller opholder sig i et konfliktområde, medmindre barnet derved bliver statsløst. Hvis begge forældre er danske statsborgere, og kun den ene forælder uden tilladelse er indrejst eller opholder sig i et konfliktområde, uden at indrejsen eller opholdet er led i udøvelse af dansk, udenlandsk eller international offentlig tjeneste eller hverv, erhverver barnet dansk statsborgerskab ved fødslen efter den danske forælder, der ikke uden tilladelse er indrejst mv. i et konfliktområde.

1.2. Hittebørns erhvervelse af statsborgerskab

Indfødsretslovens § 1, stk. 3, har følgende ordlyd:

”Stk. 3. Hittebarn, som bliver fundet her i riget, anses, indtil andet oplyses, som havende dansk indfødsret.”

Bestemmelsen bygger på en formodning om, at hittebørn, der findes her i riget, med stor sandsynlighed er født her, og at de er født af danske forældre. Barnet anses som dansk statsborger, indtil der eventuelt fremkommer oplysning om, at der ikke er tale om et barn af danske forældre.

1.3. Erhvervelse af statsborgerskab ved forældrenes indgåelse af ægteskab

Indfødsretslovens § 2 har følgende ordlyd:

”§ 2. Har et barn, som er født inden den 1. juli 2014, af en dansk far og en udenlandsk mor ikke erhvervet dansk indfødsret ved fødslen, erhverver barnet dansk indfødsret ved forældrenes indgåelse af ægteskab. Det er en forudsætning, at barnet på tidspunktet for ægteskabets indgåelse er ugift og under 18 år.”

Bestemmelsen medfører, at et barn, der er født inden den 1. juli 2014 af en udenlandsk mor og en dansk far, således automatisk erhverver dansk statsborgerskab ved forældrenes efterfølgende indgåelse af ægteskab med virkning fra det tidspunkt, hvor forældrene indgår ægteskab. Det er en forudsætning for erhvervelsen, at barnets far var dansk statsborger på tidspunktet for barnets fødsel. Det er endvidere en betingelse, at det pågældende barn på tidspunktet for forældrenes indgåelse af ægteskab er under 18 år og ugift.

Baggrunden for bestemmelsen er, at børn født i og uden for ægteskab ikke tidligere var ligestillet. Børn født inden den 1. februar 1999 uden for ægteskab med en dansk far og en udenlandsk mor erhvervede således ikke automatisk dansk statsborgerskab ved fødslen, ligesom børn født mellem den 1. februar 1999 og den 30. juni 2014 med en dansk far og en udenlandsk mor ikke automatisk erhvervede dansk statsborgerskab ved fødslen, hvis barnet var født uden for ægteskab i udlandet.

1.4. Erhvervelse af statsborgerskab ved adoption

Indfødsretslovens § 2 A har følgende ordlyd:

”§ 2 A. Et udenlandsk barn under 12 år, der er adopteret ved en dansk adoptionsbevilling, bliver dansk statsborger ved adoptionen, hvis barnet adopteres af et ægtepar eller et samlevende par, hvor mindst én af ægtefællerne eller en af de samlevende er dansk statsborger, eller af en enlig dansk statsborger.

Stk. 2. Dansk indfødsret erhverves fra det tidspunkt, hvor adoptionens retsvirkninger indtræder.

Stk. 3. Stk. 1 og 2 finder tilsvarende anvendelse i tilfælde, hvor barnet er adopteret ved en udenlandsk afgørelse, der anerkendes i medfør af adoptionslovens § 28, stk. 2.”

Et udenlandsk barn under 12 år, der er adopteret ved en dansk adoptionsbevilling, erhverver således dansk statsborgerskab ved adoptionen, hvis barnet adopteres af et ægtepar eller et samlevende par, hvor mindst én af ægtefællerne eller de samlevende er dansk statsborger, eller af en enlig dansk statsborger. Adoptioner i Danmark efter dansk ret godkendes af Familieretshuset.

Et udenlandsk barn under 12 år erhverver endvidere dansk statsborgerskab ved adoption, hvis barnet er adopteret ved en udenlandsk afgørelse, der anerkendes i Danmark i medfør af adoptionslovens § 28, stk. 2. Adoptionslovens § 28, stk. 2, omhandler adoptioner, der er gennemført efter dansk ret af et barn, der adopteres fra udlandet med henblik på at komme til Danmark. Der udfærdiges imidlertid ikke en dansk adoptionsbevilling, idet den udenlandske adoptionsafgørelse anerkendes her i landet.

Adoptivbarnet erhverver automatisk dansk statsborgerskab fra det tidspunkt, hvor adoptionens retsvirkninger indtræder.

Et udenlandsk barn, der bliver adopteret i udlandet efter udenlandsk ret, hvor adoptionen ikke gennemføres med henblik på, at barnet skal til Danmark, erhverver ikke dansk statsborgerskab ved adoptionen efter indfødsretslovens § 2 A, selvom barnet adopteres af mindst én dansk adoptivforælder, idet adoptionen hverken er gennemført i Danmark eller efter dansk ret. Adoptivforældrene kan anmode om, at adoptionen anerkendes i Danmark og kan herefter ansøge om dansk statsborgerskab til barnet på lempelige vilkår i henhold til cirkulæreskrivelsen om naturalisations § 14. Det er Ankestyrelsen, der vurderer, om en udenlandsk adoption, der er foretaget efter udenlandsk ret, kan anerkendes i Danmark.

2. Fortabelse af dansk statsborgerskab ved det fyldte 22. år

Indfødsretslovens § 8 har følgende ordlyd:

”§ 8. Den, som er født i udlandet og aldrig har boet her i riget og ej heller har opholdt sig her under forhold, som tyder på samhørighed med Danmark, taber sin danske indfødsret ved det fyldte 22. år, medmindre den pågældende derved bliver statsløs. Udlændinge- og integrationsministeren eller den, han bemyndiger dertil, kan dog efter ansøgning indgivet inden dette tidspunkt tillade, at indfødsretten bevares.

*Stk. 2. Taber nogen sin indfødsret efter denne bestemmelse, kan også vedkommendes barn tabe indfødsretten, hvis barnet har erhvervet indfødsretten gennem vedkommende, medmindre barnet derved bliver statsløst.
Stk. 3. Ved anvendelsen af stk. 1 ligestilles bopæl i et nordisk land i sammenlagt mindst 7 år med bopæl her i riget.”*

Bestemmelsen medfører, at en dansk statsborger, der er født i udlandet, fortaber sit danske statsborgerskab ved det fyldte 22. år, hvis den pågældende aldrig har boet i Danmark og heller ikke har opholdt sig her under forhold, der tyder på samhørighed med Danmark, medmindre den pågældende vil blive statsløs ved fortabelsen. Personer, der er født uden for Danmark, men har boet her eller har haft ophold her under forhold, der tyder på samhørighed med Danmark, eller vil blive statsløse ved eventuel fortabelse af dansk statsborgerskab, bevarer derfor deres danske statsborgerskab, når de fylder 22 år.

Personer, der er født i udlandet og aldrig har boet i Danmark eller har opholdt sig her under forhold, der tyder på samhørighed med Danmark, kan forud for det fyldte 22. år ansøge om at bevare deres danske statsborgerskab.

Man anses efter fast praksis for at have boet i Danmark, hvis man i mindst 3 sammenhængende måneder har været registreret i Det Centrale Personregister (CPR) med bopæl i Danmark. Man anses desuden efter fast praksis for at have boet i Danmark, hvis man kan dokumentere, at man har haft en opholdsadresse i Danmark i mindst 3 sammenhængende måneder, og begrundelsen for og omstændighederne omkring opholdet har været af en karakter, som indikerer, at opholdet fra start har været tiltænkt at være af mindst 3 måneders varighed. Endelig kan bopæl i et andet nordisk land i sammenlagt mindst 7 år sidestilles med bopæl i Danmark, jf. indfødsretslovens § 8, stk. 3.

Man anses efter fast praksis for at have opholdt sig i Danmark under forhold, der tyder på samhørighed med Danmark, hvis man sammenlagt har opholdt sig i Danmark i mindst 1 år, før man fylder 22 år. Hvis man ikke har opholdt sig i Danmark i mindst 1 år, vil kravet blive anset for opfyldt, hvis varigheden af de samlede ophold er tæt på 1 år, og øvrige omstændigheder omkring opholdene indikerer, at opholdene er udtryk for, at man havde en aktuel og personlig samhørighed med Danmark, da man fyldte 22 år. Der vil bl.a. kunne lægges vægt på, om opholdene ligger relativt tæt på, at man fyldte 22 år, eller om de ligger mange år tilbage, samt om opholdene må antages at være udtryk for ens eget ønske om at besøge Danmark eller er et udslag af eksempelvis forældres eller arbejdsgiveres dispositioner.

For ansøgninger om bevis for bevarelse af det danske statsborgerskab indgivet efter det fyldte 21. år men inden det fyldte 22. år, hvor ansøgeren ikke har haft bopæl i Danmark eller ophold, der tyder på samhørighed med Danmark, har ministeriet

mulighed for at dispensere fra kravene om bopæl og ophold og dermed tillade, at ansøgeren alligevel bevarer sit danske statsborgerskab. Dette indebærer, at ministeriet foretager en samlet konkret vurdering af ansøgerens tilknytning til Danmark. Ministeriet lægger i den anledning vægt på en række øvrige momenter ud over den samlede længde af ansøgerens ophold i Danmark, herunder antallet af ophold i Danmark, om opholdene ligger relativt tæt på, at ansøgeren fylder 22 år, eller om de ligger mange år tidligere, og om ansøgeren behersker det danske sprog og i øvrigt har en tilknytning til Danmark eksempelvis gennem kontakt til danske slægtninge eller gennem danske foreninger mv. Desuden kan Udlændinge- og Integrationsministeriet tillade, at statsborgerskabet bevares, hvis ansøgeren vil miste sit unionsborgerskab ved fortabelse af dansk statsborgerskab, hvor dette vil udgøre en uforholdsmæssig påvirkning af den pågældendes familie- og arbejdsliv efter EU-retten. Dette er dog ikke en udtømmende liste over momenter, der kan lægges vægt på, idet der er tale om en samlet konkret vurdering af ansøgerens tilknytning til som udgangspunkt Danmark.

Såfremt en ansøgning om bevis for bevarelse af dansk statsborgerskab indgives efter det fyldte 22. år, er det alene ansøgere, der forud for det fyldte 22. år opfyldte betingelserne om bopæl i Danmark eller ophold, der tydede på samhørighed med Danmark, der har bevaret deres danske statsborgerskab.

3. Erhvervelse af dansk statsborgerskab efter § 16 i cirkulæreskrivelse nr. 9461 af 17. juni 2021 om naturalisation

§ 16 i cirkulæreskrivelsen om naturalisation har følgende ordlyd:

”§ 16. Børn født uden for ægteskab af en udenlandsk mor og dansk far kan optages på et lovforslag om indfødsrets meddelelse uden at opfylde de almindelige betingelser for naturalisation, jf. dog § 33, stk. 6.”

Og cirkulæreskrivelsens § 33, stk. 6, har følgende ordlyd:

”Stk. 6. § 16 har virkning for personer født efter den 11. oktober 1993, som ikke tidligere har erhvervet dansk indfødsret.”

§ 16 har til formål at ligestille børn født i og uden for ægteskab uden for Danmark med en dansk far og en udenlandsk mor. Cirkulæreskrivelsens § 16 indebærer således, at en person født i udlandet uden for ægteskab med en dansk far i perioden fra den 11. oktober 1993 til den 30. juli 2014 kan erhverve dansk statsborgerskab ved naturalisation, uden at den pågældende opfylder cirkulæreskrivelsens almindelige betingelser om bl.a. bopæl, ophold, alder, vandel, forfalden gæld til det of-

fentlige, selvforsørgelse samt betingelser vedrørende danskkundskaber og dokumentation for at have bestået indfødsretsprøven. Det skal alene dokumenteres, at barnets far var dansk statsborger på tidspunktet for barnets fødsel.

Det bemærkes, at efter indfødsretslovens § 1, stk. 1, erhverver børn født den 1. juli 2014 eller senere automatisk dansk statsborgerskab ved fødslen, hvis faren, moren eller medmoren er dansk, uanset om barnet er født i eller uden for ægteskab, jf. ovenfor. Cirkulæreskrivelsens § 16 har derfor ingen betydning for personer født den 1. juli 2014 eller senere.

Hvis en person er født i udlandet og erhverver dansk statsborgerskab i medfør af cirkulæreskrivelsens § 16, inden den pågældende fylder 22. år, vil den pågældende være omfattet af reglerne om fortabelse af dansk statsborgerskab i indfødsretslovens § 8, jf. pkt. 3 nedenfor.

4. Baggrunden for den nuværende indfødsretslovs § 1, stk. 1, og cirkulæreskrivelses § 16 og § 33, stk. 6

Det fremgår af Europarådets konvention af 6. november 1997 om statsborgerret (statsborgerretskonventionen) artikel 6, stk. 1, litra a, at ifølge enhver kontraherende stats lovgivning erhverver børn født af forældre, hvoraf den ene på tidspunktet for barnets fødsel er i besiddelse af statsborgerret i den kontraherende stat, ex lege indfødsret, medmindre andet følger af landets nationale lovgivning vedrørende børn født i udlandet. Det følger således af konventionen, at et barn ved fødslen skal erhverve statsborgerskab i det land, hvor barnet fødes, hvis den ene af barnets forældre på tidspunktet for barnets fødsel er statsborger i det pågældende land, uanset om barnet er født i eller uden for ægteskab.

Indfødsretslovens § 1, stk. 1, blev på den baggrund i 1998 ændret, således at også børn født uden for ægteskab erhvervede dansk statsborgerskab ved fødslen, hvis barnet var født med en dansk far eller mor. Dette omfattede dog ikke børn født i udlandet uden for ægteskab med en dansk far og en udenlandsk mor. Børn født uden for ægteskab i udlandet erhvervede således kun dansk statsborgerskab ved fødslen, hvis barnets mor var dansk.

I sagen *Genovese mod Malta* (53124/09) af 11. oktober 2011 tog Den Europæiske Menneskeretsdomstol (EMD) stilling til de maltesiske regler om statsborgerskab, hvorefter børn født uden for Malta og uden for ægteskab kun erhvervede maltesisk statsborgerskab, hvis deres mor var maltesisk statsborger.

EMD fandt, at forskelsbehandling ved adgangen til at opnå statsborgerskab, som alene beror på, om den pågældende er født inden for eller uden for ægteskab, var

i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK) artikel 14 i sammenhæng med artikel 8.

Det blev på baggrund af *Genovese*-dommen vurderet, at det var nødvendigt at ændre de danske regler om statsborgerskab.

Som følge heraf indførtes § 16 i cirkulæreskrivelse nr. 9253 af 6. juni 2013 om naturalisation, hvorefter børn født uden for ægteskab med en udenlandsk mor og dansk far kan optages på et lovforslag om indfødsrets meddelelse uden at opfylde de almindelige betingelser for naturalisation. Reglen har virkning for personer født efter den 11. oktober 1993, som ikke tidligere har erhvervet dansk statsborgerskab, jf. cirkulæreskrivelsens § 33, stk. 6 (tidligere stk. 4), således at personer, der var mindreårige på tidspunktet for domsafsigelsen i *Genovese mod Malta* (den 11. oktober 2011), uden tidsbegrænsning kan ansøge om at blive optaget på et lovforslag om indfødsrets meddelelse i medfør af cirkulæreskrivelsens § 16.

Genovese-dommen medførte endvidere, at indfødsretslovens § 1, stk. 1, blev ændret, således at børn født den 1. juli 2014 eller senere automatisk har erhvervet dansk statsborgerskab ved fødslen hvis faren, moren eller medmoren er dansk, uanset om barnet er født i eller uden for ægteskab.